

BIULETYN

POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO

WARSZAWA MARZEC - 1946 R. Nr. I

Wydaje Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, Warszawa, Widok 10 - II p.

Po sześciolietniej przerwie, wywołanej straszliwą okupacją hitlerowską, Polskie Towarzystwo Krajoznawcze wznowiło swą działalność.

Spotkało się z życzliwym stosunkiem władz rządowych i samorządowych, serdecznymi powitaniem ocalałych w pożodze wojennej działaczy krajoznawczych i licznych członków P. T. K.

Zabieramy się do pracy na ruinach i zgliszczach. Stoją przed nami nowe zadania. Musimy im sprostać.

W działalności wydawniczej P.T.K. *Biuletyn* odgrywać ma specjalną rolę; ma informować ogół krajoznawców o aktualnych sprawach organizacyjnych P. T. K., utrzymywać łączność organizacyjną między Zarządem Głównym a Oddziałami P. T. K. i działaczami krajoznawczymi. Będzie więc piśmie o charakterze wewnętrznym i organizacyjnym. Ukazywać się będzie periodycznie, zależnie od potrzeby.

Prosimy Naszych Czytelników o zasilanie nas w materiały, mogące zainteresować komórki organizacyjne Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

Zarejestrowanie Towarzystwa.

Na mocy decyzji Prezydenta m. st. Warszawy z dnia 15 lutego 1946 r. L. dz. 015-109/46, wydanej na podstawie art. 21 Prawa o Stowarzyszeniach z dnia 27 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 808) wpisano do Rejestru Stowarzyszeń i Związków pod Nr. 53 Stowarzyszenie pod nazwą „Polskie Towarzystwo Krajoznawcze”.

za Prezydenta m. st. Warszawy

(-) *Roman Kochański*

Nacz. Wydz. Organizacji Społecznych

Konferencja organizacyjna P. T. K.

W dniu 4 listopada 1945 roku w gmachu gimnazjum państwowego im Władysława IV w Warszawie na Pradze odbyła się pierwsza po wojnie konferencja organizacyjna.

Na konferencję przybyli: Zygmunt Beczkowicz — Prezes Zarządu Głównego P. T. K. z roku 1939, Józef Kołodziejczyk — v. Prezes Zarządu Głównego, Kazimierz Staszewski — Sekretarz Zarządu Głównego, członkowie Zarządu dr. Mieczysław Orłowicz dr. Jan Dylik z Łodzi, dr. Regina Fleszarowa, dyr. Jadwiga Jaroszowa.

Nieobecność swoją wytłumaczyli listownie prof. St. Lorentz, prof. Włodzimierz Antoniewicz, dyr. Janusz Miketta z Warszawy, prof. Wł. Szafer, prof. L. Węgrzynowicz — z Krakowa, prof. J. Kilarski z Gdańska, L. Ostaszewski z Sopot.

Porządek dzienny obejmował następujące sprawy:

1. Zagajenie i wybór prezydium.
2. Sprawy organizacyjno-programowe.
3. Sprawa władz P. T. K.
4. Sprawy bieżące.
5. Wolne wnioski.

I. Konferencję zagalili ob. Zygmunt Beczkowicz, witając serdecznie zebranych i dziękując za przybycie. Krótkim wspomnieniem przewodniczący uczcił pamięć Zmarłych: Honorowego

Prezesa P. T. K. ś. p. Aleksandra Janowskiego oraz v. Prezesa ś. p. Aleksandra Patkowskiego, zamęczonego przez Niemców w Oświęcimiu. Zebrani uczcili pamięć Zmarłych jednogłosem ciszą.

Następnie zebrani podzielili się wiadomościami co do losu archiwum i biblioteki P. T. K., znajdujących się w dniu wybuchu wojny w lokalu przy ul. Nowy Świat 19 w Warszawie. Ze zniszczonego bombami lokalu bibliotekę pod kierunkiem ob. J. Kołodziejczyka wywieziono do gmachu Biblioteki Narodowej w Warszawie, zaś archiwum do Muzeum Narodowego w Warszawie oraz do kamienicy Baryczków na Starym Mieście. Biblioteka ocalała, należy obecnie poczynić starania o jej zwrot z Biblioteki Narodowej. Archiwum zostało spalone wraz z sąsiednią kamienicą Baryczków. Specjalna komisja ujmie protokółarnie straty Zarządu Głównego P. T. K. na terenie Warszawy.

II. Następnie ob. Kazimierz Staszewski zreferował wstępne okoliczności, poprzedzające dzisiejszą konferencję oraz zgłosił do przedyskutowania i ew. przyjęcia tezy w sprawach organizacyjno-programowych. Jako uzupełnienie tych tez referent odczytał otrzymane przed konferencją listy z cennymi uwagami prof. Włodzimierza Antoniewicza, dyr. Janusza Miketty, dr. Mieczysława Orłowicza, dyr. Michała Jachnisa. Prezes ob. Beczkowicz uzupełnił referat uwagami własnymi oraz uwagami, jakie w referowanych sprawach wypowiedział prof. Stanisław Lorentz, nieobecny na konferencji z powodu choroby.

W wyniku ożywionej dyskusji przyjęto jednogłośnie następujące stanowisko w sprawach wznowienia działalności Pol. Tow. Krajoznawczego:

1. Po sześciolietniej przerwie spowodowanej okupacją hitlerowską Polskie Towarzystwo Krajoznawcze wznowia swą działalność na podstawie obowiązującego statutu.
2. Na czele Towarzystwa stoi dotychczasowy Zarząd Główny oraz osoby dokooptowane w miarę potrzeby.
3. Prezydium Zarządu Głównego składa się z Prezesa, dwóch wice-Prezesów, Sekretarza i jego Zastępcy, Skarbnika i jego Zastępcy. Siedzibą Zarządu Głównego jest Warszawa.
4. Zarząd Główny składa się z 18 osób. Zbiera się na plenaryjne posiedzenia co najmniej cztery razy do roku.
5. W pierwszym stadium swoich prac organizacyjnych Zarząd Główny dążyć będzie do:
  - a) skompletowania swego zespołu zależnie od potrzeb wynikających z programu działalności.
  - b) nawiązania kontaktu z dawnymi Oddziałami P. T. K. celem wznowienia ich działalności.
  - c) tworzenia nowych Oddziałów w miejscowościach, w których istnienie P. T. K. jest konieczne, w szczególności zaś na ziemiach odzyskanych na zachodzie.
  - d) pozyskania koniecznych funduszy na cele organizacyjne.
  - e) zarejestrowania ocalałego majątku P. T. K. i roztoczenia nad nim opieki.
  - f) zarejestrowania strat w ludziach i majątku P. T. K.
  - g) przejęcia części ponienieckiego majątku z dziedziny krajoznawstwa i turystyki na ziemiach odzyskanych.

Z działalności Prezydium Zarządu Głównego P. T. K.

n) uzyskanie odpowiedniego lokalu dla P.T.K. w Warszawie.
6. W programie działalności Zarząd Główny winien przewidzieć upowszechnienie znajomości naszego kraju ze szczególnym uwzględnieniem ziem odzyskanych na północy, zachodzie i południu. W tym celu Zarząd Główny:

a) wznawia wydawnictwo — Ziemia — które przystosowane do potrzeb szerokich mas czytelników popularyzuje krajoznawstwo.

b) opracowuje i wydaje przewodniki i popularne broszury krajoznawcze.

c) przygotowuje i uruchamia objazdowe wystawy krajoznawcze.

d) przygotowuje i wydaje serie pocztówek krajoznawczych.

e) przygotowuje serie krajoznawczych przeźroczy.

g) organizuje objazdy ekip fotograficznych Towarzystwa. 7. Nawiązując do tradycji Kół Krajoznawczych Młodzieży P. T. K. Zarząd Główny przeprowadzi starania o wznowienie ich działalności na razie w ramach przepisów z roku 1939, poświęcając temu zagadnieniu baczną uwagę.

8. Duży nacisk Zarząd Główny winien położyć na zagadnienie związane z organizacją turystyki (schroniska, organizacja wycieczek, wydawnictwa, turystyka samochodowa, biura informacji turystycznej itp.).

9. Zarząd Główny przeprowadzi rozmowy z Pol. Tow. Tatrzzańskim i innymi pokrewnymi organizacjami w celu bądź utworzenia wspólnej organizacji, bądź w celu takiego uzgodnienia działalności, któraby najbardziej odpowiadała aktualnym potrzebom ruchu krajoznawczo-turystycznego w Polsce i wykluczała wszelkie w tej dziedzinie nieporozumienia.

W dziale wydawnictw uznano za najważniejsze wznowienie — Ziemi — która winna być prowadzona w duchu tradycji, zapoczątkowanej przez redaktorkę dr. Reginę Fleszarową, mianowicie po linii popularnego krajoznawstwa.

Co do powołania nowych Oddziałów uznano za konieczne przeprowadzić starania o stworzenie Oddziałów w Katowicach, Wrocławiu, Gdańsku, Jeleniej Górze, Lignicy, Szczecinie, Koszalinie, Olsztynie.

III. Prezydium Zarządu ukonstytuowano w sposób następujący: Prezes — Zygmunt Beczkowicz, vice Prezes — Józef Kołodziejczyk, Sekretarz — Kazimierz Staszewski, Zastępca Sekretarza — Jadwiga Jaroszowa, Skarbnik — Władysław Gruszczyński.

Dr. Regina Fleszarowa podjęła się zorganizować Komitet Redakcyjny Ziemi. Dr. Mieczysław Orłowicz przedłożył plan wydawnictw przewodnikowych. Kierownictwo działu ilustracyjno-fotograficznego postanowiono powierzyć ob. Janowi Bulhakowi. Dział Kół Krajoznawczych Młodzieży obejmie prof. Leopold Węgrzynowicz i dyr. Jadwiga Jaroszowa. Turystykę obejmie dr. Mieczysław Orłowicz. Inne działy pracy zostaną powierzone po przeprowadzeniu rozmów z upatrzonymi przez Prezydium kandydatami.

IV. W sprawach bieżących wezwano Prezydium do przeprowadzenia wstępnych rozmów w sprawie ekshumacji zwłok ś. p. Aleksandra Janowskiego i przewiezienia ich z Komorowa do Warszawy na Powązki.

Na tym konferencję zakończono.

Lokal P. T. K. w Warszawie.

Tymczasowe pomieszczenie Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego znalazł w centralnej siedzibie Ligi Morskiej w Warszawie, ul. Widok 10. Tu na drugim piętrze P. T. K. uzyskało jeden pokój, w którym umieszczono biuro Zarządu Głównego. To tymczasowe pomieszczenie zawdzięczać możemy uprzejmości władz Ligi Morskiej.

Starania w Zarządzie Miejskim o uzyskanie stałego obszerniejszego pomieszczenia do tej pory nie zostały uwieńczone pomyślnym skutkiem. Starania te trwają już 4 miesiące.

Nie posiadając własnego lokalu, Prezydium odbywało swe posiedzenia w gabinecie dyr. Muzeum Narodowego w Warszawie, prof. Stanisława Lorentza. Udział w posiedzeniach Prezydium brali: Z. Beczkowicz, J. Kołodziejczyk, dr. St. Lorentz, dr. Regina Fleszarowa, dr. M. Orłowicz, red. St. Lenartowicz, Wł. Gruszczyński, J. Jaroszowa, J. Bulhak, K. Staszewski.

Uciążliwe starania o lokal dla Towarzystwa, o szybsze zarejestrowanie Stowarzyszenia wymagało wielu wysiłków. Prezydium nawiązało kontakt z licznymi Oddziałami P. T. K., z Pol. Tow. Tatrzzańskim, opracowało instrukcję w sprawie wydawnictw regularnych, przygotowało plan wydawnictw przewodnikowych.

Brak lokalu uniemożliwiał rozpoczęcie akcji wydawniczej, zwołanie plenarnego posiedzenia Zarządu Głównego P. T. K.

Brak aktu rejestracji wstrzymywał działalność Towarzystwa na zewnątrz. Z chwilą pokonania tych trudności Zarząd Główny będzie mógł rozpocząć realizację nakreślonego planu, tymbardziej, że środki na ten cel zostały przyobiecane.

Do dnia 15 marca 1946 r. Prezydium odbyło 9 posiedzeń, mian. w dniach 8, 15, 29 listopada, 5, 21 grudnia, 17 stycznia 7, 28 lutego i 12 marca.

ZIEMIA — miesięcznik krajoznawczy P. T. K.

W przygotowaniu jest pierwszy Nr. 1 — Ziemi — miesięcznika Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. — Ziemia — drukowana będzie w Warszawie. Cena pojedynczego numeru wynosić będzie 10 zł. Zamówienia na Ziemię kierować należy pod adresem Zarządu Głównego P. T. K.

Komitet Redakcyjny — Ziemi — stanowią: dr. Regina Fleszarowa, dr. Stanisław Lorentz, prof. Stanisław Małkowski, Jan Rajchman. Redaktorem — Ziemi — jest Stanisław Lenartowicz.

Komisja Kół Krajoznawczych Młodzieży P. T. K.

Krakowska Komisja Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej P. T. K. pod przewodnictwem prof. Leopolda Węgrzynowicza zabiera się powoli do pracy. Ośrodek Krajoznawczy Komisji w Krakowie, dysponujący przed wojną wygodnym lokalem oraz cennymi zbiorami, był w czasie wojny zlikwidowany.

Po zakończeniu działań wojennych prof. Węgrzynowicz wydobyl z prowizorycznego magazynu Muzeum Przemysłowego w Krakowie podniszczony inwentarz, który obecnie znajduje się w naprawie.

Dla młodzieży krakowskiej prowadzony jest cykl wykładów o Krakowie i okolicy.

Komisja Krakowska w programie swej działalności przewiduje wznowienie — Orlego Lotu —, który to organ krajoznawczy młodzieży szkolnej ułatwi organizację ruchu krajoznawczego młodzieży szkolnej w całym kraju.

Adres przewodniczącego Komisji: prof. Leopold Węgrzynowicz, Kraków, ul. Krowoderska 46 m. 9.

Nasze druki.

W druku znajduje się Statut Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, legitymacje i deklaracje członkowskie. Zamówienia na te druki należy przysyłać pod adresem Zarządu Głównego P. T. K. Druki będą rozsyłane za zwrotem kosztów.

Wpisowe 20 zł.

Wpisowe nowych członków wynosi 20 zł. (par. 13 Statutu). Wpisowe wpływa w całości do kasy Oddziału. Składkę roczną na rzecz Zarządu Głównego ustali organ, wskazany Statutem. Przy ustalaniu składki przez Oddziały należy pamiętać, że część składki przeznaczona jest na rzecz Zarządu Głównego (par. 12 Statutu).

Zamawianie „Ziemi“.

Zarząd Główny zwraca się z prośbą do Zarządów Oddziałów o zbiorowe zamawianie miesięcznika krajoznawczego — Ziemi. — Przy nazwisku i imieniu należy podać dokładny adres prenumeratora.

Do numeru 1-go Ziemi dołączone zostaną blankiety nadawcze P. K. O., przy pomocy których będzie można uiszczać prenumeratę. Indywidualne zamówienia należy również skierować pod adresem Zarządu Głównego.

Apel o zdjęcia fotogr. i materiały redakcyjne

Dla zbiorów fotograficznych P.T.K. poszukuje się dobrych zdjęć fotograficznych, przedstawiających w szczególności krajobraz ziem odzyskanych. Zdjęcie winno być wyraźne, wykonane na błyszczącym papierze, zaś do zdjęcia winno być dołączone imię i nazwisko autora, data zdjęcia, oraz napis, informujący dokładnie, co zdjęcie oznacza.

Pożądane są krótsze i dłuższe opracowania monograficzne, dla których zdjęcia mogą służyć jako ilustracja. Materiały te będą wykorzystywane w wydawnictwach P. T. K.

Honoraria autorskie wypłacane będą zgodnie z umową.

O pomoc w tej dziedzinie prosimy Zarządy Oddziałów, Członków i Sympatyków Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

Z wytycznych w sprawie zbiorów fotograficznych P. T. K. podajemy tematy, które w szczególności winny być uwzględnione w zdjęciach fotograficznych:

a) ogólny widok miast i okolic, b) zabytki historyczne z uwypakowaniem ich polskich tradycji i charakterystycznych szczegółów, c) typy ludowe, d) sceny rodzajowe, z uwzględnieniem budzącego i organizującego się życia polskiego na ziemiach odzyskanych, e) obrazy pracy w polu, w fabrykach, portach, kopalniach, hutach itp, f) plany miast i okolic, g) zabytki przyrody, typowy krajobraz górski, nadmorski, pojezierny, nadrzeczny, h) urządzenia cywilizacyjne (autostrady, drogi, parki, szkoły, dworce, przystanie itp, i) wszelkie inne obrazy, nadające się do wykorzystania przy realizowaniu celów P. T. K.

Sprawa zniżek kolejowych.

Zarząd Główny wystąpił do Ministerstwa Komunikacji z prośbą o przyznanie członkom P. T. K. zniżek kolejowych zgodnie z dotychczasowym zwyczajem.

O wyniku naszego wystąpienia nie omieszkamy powiadomić ogół zainteresowanych Członków P. T. K.

Oddział P. T. K. w Krakowie.

Bezpośrednio po opuszczeniu Krakowa przez Niemców Oddział P.T.K. w Krakowie pod przewodnictwem dotychczasowego prezesa, p. Medveckiego rozpoczął swą normalną działalność.

Pod opieką Krakowskiego Oddziału znajduje się schronisko P. T. K. w Zakopanem. Schronisko ocalało.

Adres Oddziału Krakowskiego: Kraków, ul. Grodzka 64.

Oddział P. T. K. w Warszawie.

Do wznowienia działalności warszawskiego Oddziału P.T.K. upoważniono ob. Władysława Gruszczyńskiego (K.K.O. pow. warszawskiego, ul. Zgoda róg Złotej). Oddział warszawski będzie na razie korzystał z lokalu Zarządu Głównego. Oddział wystąpił do władz miejskich o zwrot terenu przystani nad Wisłą na Wale Miedzyszyńskim. Przystań ta była podstawą działalności miejscowej Sekcji Turystyki Wodnej. Nad tą sprawą czuwa bezpośrednio ob. Podhorska z Okołów.

Wieści z Poznania.

Zebrań organizacyjnych Oddziału Poznańskiego odbyło się w dniu 20 listopada 1945 r. Wybrano Zarząd w następującym składzie: Franciszek Jaśkowiak — Prezes, Krystyna Klęsk —

vice Prezes, Halina Ambroziewicz — Sekretarz, Eleonora Beastyńska — Skarbnik, członkowie Zarządu: Leon Kliński, Tadeusz Janiak, Dobiesław Bobrowski, Wanda Hoppe.

Archiwum, bibliotekę, nieruchomości Oddziału zabrał okupant. Oddziałowi udało się tylko odebrać komplet maj.

Prezes Zarządu ob. Franciszek Jaśkowiak został upoważniony przez Zarząd Główny do wznowienia działalności Oddziałów P. T. K. na terenie województwa poznańskiego. Z niektórymi Oddziałami tego terenu kontakt już został nawiązany. W miarę powstawania nowych Oddziałów aktualną się stanie sprawa powołania Okręgu Poznańskiego P. T. K.

W dniu 27 stycznia 1946 roku Oddział zorganizował pierwszą wycieczkę krajoznawczą do Ostrowa Tumskiego z Katedrą. W wycieczce wzięło udział 400 osób. W czasie wycieczki rozdano 50 deklaracji członkowskich.

Przykład ten wskazuje, jak pilną staje się sprawa ożywienia prac krajoznawczych na terenie całej Polski.

Adres Oddziału Poznańskiego: Poznań, ul. Sniadeckich 60.

Podziękowanie za życzliwość.

Pragnąc nawiązać łączność z niektórymi Oddziałami P.T.K. Zarząd Główny często nie posiadał żadnych informacji, kto z dawnych działaczy krajoznawczych danego miasta żyje i pod jakim adresem kierować należy wstępną korespondencję. W tym wypadku Zarząd Główny zwracał się do Ob. Ob. Burmistrzów miast z prośbą, by załączoną do prośby korespondencję doręczyli żyjącym w mieście działaczom krajoznawczym z roku 1939.

Możemy z prawdziwym uznaniem podkreślić, że Ob. Ob. Burmistrzowie nie odmawiali naszej prośbie, korespondencję doręczali znanym sobie działaczom krajoznawczym i powiadał o tym Zarząd Główny. Burmistrz m. Łowicza polecił wykonać 10 odpisów naszego pisma, doręczyć je 10 b. członkom P. T. K. w Łowiczu, poczym adresy tych wszystkich osób posłał do wiadomości Zarządu Głównego.

Za tę życzliwość Obywatelom Burmistrzom i Prezydentom Miast Zarząd Główny na tym miejscu składa serdeczne podziękowanie.

Białystok rusza.

W skład Zarządu Oddziału Białostockiego P. T. K. weszli: Konstanty Kosiński — Prezes, Sergiusz Kromin — Vice Prezes, Monika Tarasiewicz — Sekretarz, Wacław Białokoz — Skarbnik, Członkowie: Piotr Szymański, Maria Olga Parys, Czesław Budryk.

Prezes z roku 1939 ś. p. Eugeniusz Kazimirowski zmarł.

Do organizowania Oddziałów na terenie województwa (które ostatnio zostało powiększone o trzy powiaty mazurskie) upoważniono ob. Dzierzynskiego.

Adres Oddziału: Białystok ul. Warszawska 48.

Oddział przewiduje przejście kilku schronisk na terenie nowo przyłączonych powiatów.

Komitet Organizacyjny Okręgu Białostockiego.

Dla podjęcia prac organizacyjnych, związanych z powołaniem Oddziałów P. T. K. na terenie województwa białostockiego powstał Komitet Organizacyjny Okręgu Białostockiego P.T.K. (Białystok, ul. Warszawska 48). Na czele Komitetu stanęli Ob. Ob. Eugeniusz Dzierzynski, Konstanty Kosiński i Maria Olga Parys.

Komitet zamierza restytuować dawne Oddziały P. T. K. oraz powołać do życia nowe Oddziały w szczególności na terenie powiatów przyłączonych mazurskich.

Łódź.

Do wznowienia działalności Oddziału Łódzkiego P. T. K. upoważniono dr. Jana Dylika (Uniwersytet w Łodzi).

Toruń.

Już w dniu 3 maja 1945 roku odbyło się zebranie członków Oddziału Toruńskiego P. T. K., które wybrało Zarząd z ob. Józefem Błońskim na czele. Zarząd rozpoczął starania o przejęcie domu P. T. K. przy ul. Legionów 24. Ze względu na brak aktu ponownej rejestracji Towarzystwa przejęcie domu nie mogło być dokonane. Adres Prezesa Oddziału: Józef Błoński, Toruń ul. Moniuszki 37a m. 4.

Oddział P. T. K. w Sochaczewie.

Oddział liczy na razie 40 członków. Na czele tymczasowego Zarządu stanął ob. Kazimierz Hugo Bader. Zarząd Oddziału zamierza odbudować przystań na Bzurze. Część drewniana przystani spalona. Część murowana została. W przystani mieściła się siedziba Oddziału oraz schronisko. Zarząd przystępuje również do odnowienia sprzętu kajakowego i wodnego. Oddział nastawiony w znacznej mierze na turystykę wodną, która na tym terenie dawała dobre wyniki. Przewiduje się zorganizowanie spływu na Odrę i Niszę.

W planie pracy przewidziano ponowne znakowanie puszczy kaminowskiej, opiekę nad Żelazową Wolą, wciągnięcie do współpracy młodzieży z T. U. R. i Wici.

Oddział poniósł poważne straty w ludziach: dr. W. Hołyński — wywieziony, stracony w obozie, D. Zmijewski — zabity w Warszawie, dyr. Zdunek — zastrzelony, Insp. E. Ciurlik — rozstrzelany, Święcicki — wywieziony, nie wrócił, K. Raczkowski — wywieziony, nie wrócił, Gołbiowski — rozstrzelany, Jaskólski — rozstrzelany, dwaj bracia Gajewscy — wywiezieni, nie wrócili, dyr. Dębiec — zastrzelony, W. Kowalski — rozstrzelany.

Straty materialne: zabrane przez okupanta — zbiory archeologiczne i numizmatyka, z mieszkania Prezesa zabrano bibliotekę — 8 tys. tomów, 1000 map, z 17 tys. okazów graficznych pozostało około 1000, z Chopiniady pozostało około 50 proc. Loviciana — przeważnie grafika — zginęło prawie 100 proc. Dział Bibliograficzny „Turystyka” zginął w połowie, dział regionalny w połowie, akta P. T. K. i Ochrony Przyrody zginęły w 60 proc.

Adres Oddziału: Kazimierz Hugo Bader, Sochaczew, ul. Gawłowska 2.

Sandomierz.

Z pośród członków Zarządu z roku 1939 pozostały 4 osoby: Wilkowski Leon, ks. Wydrzykowski Andrzej, Mańkiewicz Franciszek, Pietraszewski Józef. Zamordowani przez Niemców: Grabara Lucjan i Zarski Stefan — rozstrzelani jako zakładnicy, Kosela Roman — zginął w Oświęcimiu, Koneczny Mieczysław — zginął w Oświęcimiu, Musielski Adam — zmarł.

Nieruchomość P. T. K. ocalała, zbiory muzealne i część biblioteki również, rozgrabione przez oddziały niemieckie urządzenia schroniska, zabrane katalogi muzeum. W domach P.T.K. mieszczą się obecnie urzędy państwowe.

Zarząd zamierza przystąpić do remontu nieruchomości.

Adres: Sandomierz, ul. Zeromskiego 6, ob. Józef Pietraszewski.

Oddział Kujawski P. T. K. w Włocławku.

Prezesem Zarządu Oddziału jest Z. Arentowicz, Sekretarzem H. Królikowska.

Gmach Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Włocławku wybudowany w 1930 roku ocalał. Zajęty jest przez Radę Związków Zawodowych, która oddała Polskiemu Towarzystwu Krajoznawczemu 2 pokoje i dwa składziki, gdzie magazynowano zbiory Muzeum Ziemi Kujawskiej.

Bo wiemy, że miasto Włocławek nie jest zniszczone, że posiada liczne ponemieckie budynki. Czyżby Rada Związków Zawodowych nie uznała za wskazane poszukać dla siebie innego pomieszczenia.

Niechże gmach P. T. K. służy upowszechnieniu ideologii krajoznawczej, niechże posłuży na wzorowe Muzeum Ziemi Kujawskiej, będącej chlubą regionu.

Adres Oddziału: Oddział Kujawski P. T. K. w Włocławku, ul. Słowackiego 1.

Sytuacja w Kielcach.

Archiwum Zarządu częściowo uległo spaleni. Zbiory muzealne doznały poważnego uszczerbku z powodu zajęcia ich przez okupantów niemieckich na muzeum „praniemieckich Kielc”. Czterokrotne przenosiny muzeum, kradzieże kierowników niemieckich źle się odbiły na całości zbiorów. Bardzo poważnego uszczerbku doznały zbiory przez rabunek i niszczenie motłochu przy wkraczaniu wojsk radzieckich. Najwięcej ucierpiała ornitologiczna i numizmatyczna część zbiorów. z upaństwowionych dworów.

W kwietniu powstała w Kielcach nowa instytucja p.n. Tow. Regionalne Muzeum Świętokrzyskiego. Do komitetu organizacyjnego tej instytucji wszedł prezes Oddziału P. T. K. E. Massalski. Chodziło o stworzenie ciała obywatelskiego, któreby zajęło się ratowaniem ksiązek oraz przedmiotów sztuki i kultury

Dzięki pomocy państwowej nowa instytucja zdobyła fundusze i odpowiedni lokal. Na razie zbiory P. T. K. przekazano tej instytucji w depozycję.

Z chwilą ponownego zarejestrowania Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego Zarząd Oddziału zamierza formalnie wznowić na terenie Kielc działalność Oddziału naszego Stowarzyszenia.

Tymczasowym prezesem Oddziału jest ob. E. Massalski, Sekretarzem — ob. K. Poniewierski.

Adres: Dyr. E. Massalski — Kielce, Państwowe Pedagogium.

Bydgoszcz.

Do zorganizowania Oddziału P. T. K. na terenie Bydgoszczy Zarząd Główny upoważnił Ob. Czesława Nieduszynskiego, notariusza, b. Prezesa Oddziału Bydgoskiego (Bydgoszcz, Aleje 1 Maja Nr. 36) oraz b. Sekretarza Ob. M. Matuszewskiego Dyr. Zarządu Miejskiego w Bydgoszczy. Na terenie Bydgoszczy mamy do zanotowania jeszcze następujących działaczy krajoznawczych: Ob. Ob. Grudzińskiego, prof. Remera, Wiśniewskiego, red. Małychę, Insp. Klimę.

Olsztyn.

Do zorganizowania Oddziałów P. T. K. w Olsztynie oraz na terenie woj. mazurskiego Zarząd Główny upoważnił Ob. F. Sajdaka, Olsztyn ul. Kościuszki 23 (Kuratorium Okręgu Szkolnego), który współdziałać będzie z Referentem Turystyki przy Urzędzie Wojewódzkim ob. Antonim Sarolem.

Zebranie organizacyjne Oddziału Warszawskiego.

W niedzielę dnia 24 marca o godz. 11 przed poł. w sali przy ul. Widok 10 odbędzie się zebranie organizacyjne Oddziału Warszawskiego P. T. K.

Na zebranie to proszeni są dawni Członkowie P. T. K., sympatycy i kandydaci na członków Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

Z województwa śląsko-dąbrowieckiego.

Do zorganizowania Oddziałów na terenie województwa śląsko-dąbrowieckiego, Zarząd Główny upoważnił Ob. prof. Józefa Opackiego, Gliwice, ul. Olchowa 18 m. 4 Organizatorzy przewidują powołanie Oddziałów P. T. K. w Katowicach, Sosnowcu, Gliwicach, Bytomiu i in. miejscowościach województwa.